

2. แนวความคิดเรื่ององค์การสังคมของพาร์สัน

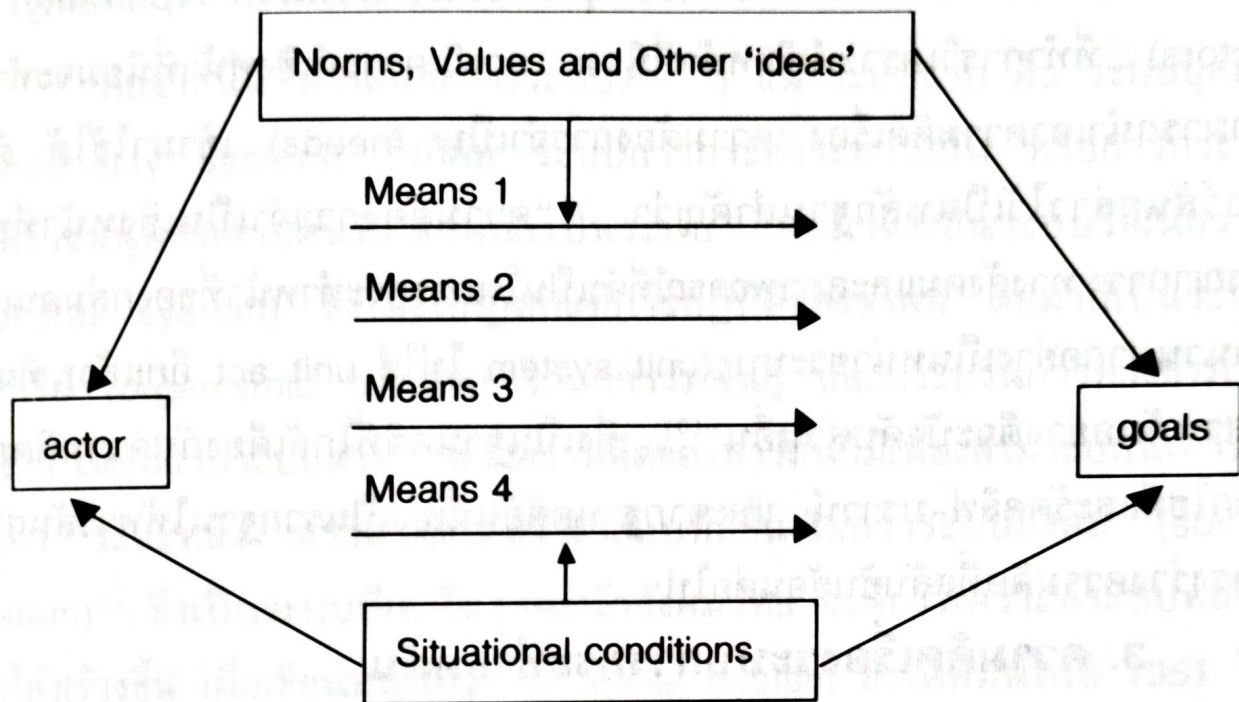
ในการสร้างทฤษฎีนั้น พาร์สันยึดมั่นในหลักหรือองค์ความรู้พื้นฐาน (ontology-ญาณวิทยา) ที่ว่า จักรวาลทางสังคมมีรูปลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นระบบ ซึ่งในการสร้างทฤษฎีในขั้นต้นจะต้องสร้างระบบสังกัดขึ้นมาเป็นตัวแทน จากหลักความคิดข้อนี้เอง เราจะเห็นระบบสังคมระบบต่าง ๆ ในกรอบความคิดของพาร์สันเรื่อง โครงสร้างการกระทำทางสังคม (The Structure of Social Action) นอกจากนั้นในกรอบความคิดนี้ยังประกอบด้วยฐานคติ เกี่ยวกับลักษณะของความ เป็นจริงทางสังคมในเชิงอาสานิยม (voluntaristicism) อีกมากมาย

พาร์สันเชื่อว่า ทฤษฎีการกระทำอาสานิยม (voluntaristic theory of action) เป็นศูนย์รวมของสังกัดและฐานคติจากอรรถประโยชน์นิยม ปฏิฐานนิยมและจิตนิยม (utilitarianism, Positivism and idealism) ซึ่งเขาได้ใช้ความ พินิจพิจารณานำมาใช้ จากทฤษฎีนี้พาร์สันนำมาสร้างทฤษฎีองค์การสังคมเชิง หน้าที่ขึ้น (functional theory of social organization) โดยในขั้นแรกอาศัยคติ อาสานิยมมามองการตัดสินใจของผู้กระทำทางสังคม (social actor) ซึ่งจะตัดสินใจทำอะไรอย่างเสรี โดยอยู่ภายใต้กฎระเบียบ (normative constraints) และ สถานการณ์ (situational constraints action) ดังนั้น การกระทำโดยเสรีหรือเชิง อาสา (voluntaristic) จึงประกอบด้วยธาตุมูลดังนี้

1. ผู้กระทำ หมายถึง ปัจเจกชน
2. เป้าหมาย ที่ผู้กระทำมุ่งประสงค์
3. วิธีต่าง ๆ ที่ผู้กระทำจะเลือกใช้เพื่อบรรลุเป้าหมาย
4. สถานการณ์ อันเป็นฉากซึ่งผู้กระทำจะต้องนำเข้ามาพิจารณา ใน การที่จะเลือกวิธีหนึ่งวิธีใดในการบรรลุเป้าหมาย
5. ตัวกำหนดเชิงบรรทัดฐาน อันได้แก่ ค่านิยมบรรทัดฐานทางสังคม และความคิดต่าง ๆ ซึ่งผู้กระทำจะต้องนำมาพิจารณาประกอบในการเลือกวิธีการ บรรลุเป้าหมาย
6. การตัดสินใจโดยเสรี ภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับหรือบรรทัดฐานและ สถานการณ์

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน ขอให้ดูรูปที่ 1 ประกอบ

รูปที่ 1 หน่วยการกระทำเสรี (units of voluntaristic action)

การกระทำตามรูปนี้พาร์สันให้ชื่อว่า หน่วยการกระทำ (unit act) โดยที่หน่วยการกระทำหนึ่ง ๆ จะมีผู้กระทำคนหนึ่งหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง การกระทำทางสังคมครั้งหนึ่งจะประกอบด้วยหน่วยการกระทำหลายหน่วย แต่ละหน่วยการกระทำอาจมีคนที่ทำหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

โครงร่างความคิดที่พาร์สันเสนอนี้ เป็นเพียงความคิดเบื้องต้นเท่านั้น ยังใช้การอะไรไม่ได้มากโดยตัวของมันเอง แต่จะเป็นฐานสำหรับความคิดที่ซับซ้อนต่อไป กระนั้นก็ดีความคิดนี้ ก็ได้ปูพื้นฐานความคิดเชิงทฤษฎีที่สำคัญไว้หลายอย่างเช่น ที่เขากล่าวว่า ความคิดเกี่ยวกับการกระทำ (action) ชี้ให้เห็นลักษณะของสิ่งมีชีวิต ในระบบการกระทำ (action) นอกจากนั้น โครงร่างความคิดนี้ยังแสดงให้เห็น ความพยายามที่จะบรรลุถึงเป้าหมายที่เขาตั้งไว้ คือ การสร้างระบบสังคมที่เป็น กระจกเงาสท้อนความเป็นจริงทางสังคม ต่อมาในปี 1945 (คือภายหลังจาก พิมพ์หนังสือเรื่อง The Structure of Social Action 8 ปี) พาร์สันก็ยิ่งตระหนัก

ชัดเจนขึ้นว่า รูปแบบการวิเคราะห์ควรเป็นอย่างไร เขากล่าวว่าโครงสร้างของระบบสังคมไม่อาจได้มาจากกรอบความคิดเรื่องผู้กระทำสถานการณ์อย่างที่เสนอไว้ แต่จะได้จากการกระทำระหว่างกันของบุคคลเป็นจำนวนมาก (plurality of actors) ที่ทำการวิเคราะห์เชิงหน้าที่นิยม การวิเคราะห์เชิงหน้าที่นิยมจะทำให้สามารถนำเอาความคิดเรื่อง ความต้องการจำเป็น (needs) เข้ามาใช้ได้ ดังที่พาร์สันกล่าวไว้เป็นหลักฐานสำคัญว่า “ความต้องการจำเป็นเชิงหน้าที่ของบูรณาการ ทางสังคมและสภาพการณ์ที่จำเป็นในการกระทำหน้าที่ของกลุ่มคนเป็นจำนวนมากอย่างเป็นหน่วยระบบ (unit system ไม่ใช่ unit act อีกแล้ว) ที่ผสมผสานกันอย่างดีจะบังคับส่วนอื่น”⁽³⁾ ซึ่งเป็นฐานคติที่ใกล้เคียงกับความคิดของเด็กไฮม์และรัตคลิฟ-บราวน์ และจากฐานคติอันนี้เองเป็นรากฐานให้พาร์สันสร้างโครงร่างความคิดที่สลับซับซ้อนต่อไป

3. ความคิดเรื่องระบบการกระทำยุคต้น

ระบบการกระทำ (systems of action) เป็นความคิดถัดมาของพาร์สัน ทั้งนี้เพราะหน่วยการกระทำไม่ได้เกิดขึ้นในสุญญากาศ มันจะต้องเกิดในบริบททางสังคม (social context) ซึ่งเป็นบริบทที่ผู้กระทำมีสถานภาพและแสดงพฤติกรรมตามที่สถานภาพกำหนดไว้ สถานภาพและบทบาทต่าง ๆ ในสังคมประสานสัมพันธ์กันในรูปของระบบต่าง ๆ ดังนั้น หน่วยการกระทำจึงมีฐานะเป็นระบบการกระทำระหว่างกัน (systems of interaction) ซึ่งการกระทำในที่นี้คือ การแสดงบทบาทของผู้กระทำนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนั้นระบบการกระทำระหว่างกันจึงประกอบไปด้วยผู้กระทำจำนวนมากซึ่งมีสถานภาพและแสดงบทบาทที่รวมกันเข้าเรียกว่าระบบสังคม (social system)

แม้ว่าจะเป็นระบบสังคมแล้ว แต่กรอบความคิดเรื่องหน่วยการกระทำก็ยังนำมาใช้อยู่ คือ ประการแรก การกระทำเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกวิธีการ